

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Égész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vásár- és Ünneppnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 246. szám.

Csütörtök, október 29.

A passzív ellentállás.

Nagybecskerek, október 29.

Bár a válság a megoldás útján van s minden higgadt s az ország érdekeit szem előtt tartó politikusként legfőbb óhaja, hogy a mai anarchikus állapot megszűnjék, egyes félrevezetett helyeken látni való, hogy nagy a hajlandóság a passzív ellenállásra.

Az önkéntes adófizetés elfogadását sok helyen megtagadták s azonfelül egyes törvényhatóságok most visszautasítják a belügyminiszternek erre vonatkozó tiltó rendelkezését, szóval a passzív ellentállás eszméje a félrevezetett tömeg előtt népszerű.

Miután pedig az ugynevezett népszerű eszmék színpompája olyan ragyogó, hogy elvakítja a fölüléletesen gondolkodót — s a tömeg rendszeresen fölüléletesen gondolkodik — természetes, hogy a passzív ellentállás hívei ennek szomorú következményeire nem gondolnak.

Azért szükséges ismét és ismét ezek elé tárni a közel jövő tükrét, hogy a hangzatos jelszavak csalfa színpompájától elkáprázott szemek megszokják a rendes szürke világot, a melyben a való élet van.

Ezért komoly szót kell intézni nemcsak az aktív politikuskhoz, hanem azokhoz is künn az országban, kik nem országgyűlési képviselők ugyan, de azért foglalkoznak a napi politikával és közvetlen érintkezésben vannak a néppel. Súlyos az a felelősség, melylyel azok terhelik magukat, kik a passzív ellenállást és különösen az önként fizetett adók elfogadásának megtagadását erősítik.

Helyes és indokolt-e az ily értelmű agitáció, a fölött e pillanatban nem akarunk vitalkozni. E tekintetben a sajtó is kimerítette már a pro és contra érveket és nincs szándékunk ismétlésekbe bocsátkozni. De

nem szabad elmulasztanunk az illető köröket újból és nyomatékosan figyelmeztetni a kiharadhatatlan szomorú következményekre.

Végre is el fog érkezni az idő, midőn az adót kényszereszközökkel fogják behajtani és tenni fogják ezt nagyobb szigorral, mint normális időkben, mert az államnak égető szüksége lesz a pénzre. Mert hisz az adót nem a kormány, hanem az államnak fizetjük, hogy létezésük kielégíthesse. Ugyan, mi lenne ebből az országból, ha kötelezettségeinek künn és benn nem lenne képes eleget tenni és hova jutnak az adófizetők, ha a felszaporodott hátralekötések később egyszerre kellene megfizetniük?

Erre az esetre kellene gondolniok mindazoknak, kiknek hivatásuk és kötelességük a népet saját érdekeire figyelmeztetni, nehogy az adó nem fizetés némely esetben katasztrófához vezessen. Talán a jegyzők, papok, tanítók feladata lenne felvilágosítani a laikus közönséget, hogy az adót előbb vagy utóbb mégis csak meg kell majd fizetni és mily nagy baj lesz abból, ha az aratásból befolyt pénz után most a szüreti haszon is elfogy. E közegek valósággal mentő akciót végeznek, ha oda hatnak, hogy a nép, ha már az adópénztárba nem viszi, tegye minden nélkülözhető fillért a postatakarékpénztárba, hogy adott esetben adókötelességének megfellehessen.

Felhívás a magyar nemzethez. Az e címmel kibocsátott különös felhívásra vonatkozólag felhivatalosan újabbán a következőket jelentik:

A belügyminiszter, mielőtt értesült arról, hogy egy „Felhívás a magyar nemzethez” című nyomtatvány „az országos központi bizottság” aláírással küldöztetik széjjel az országba, azonnal utasította az összes hatóságokat, hogy miután ez a felhívás a közönség megtévesztésére alkalmas

és zavarokra adhat okot, a nekik megküldött példányokat semmisítsék meg s az abban foglalt felhívást tekintethe se vegyék és annak sem közvetve, sem közvetlenül ne tegyenek eleget.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **A D. M. K. E. közgyűlése.** A Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület alakulását előkészítő bizottsága, mint Szegedről írják, tegnapelőtt délután ülést tartott az ottani tisztviselők Otthona helyiségében László Gyula és Kern Lajos dr. elnöke alatt. A vezetőség beszámolt az előkészítés munkálatairól, miközben nagy részvétel emlékeztek meg Szentés Viktor dr. makói kir. közjegyző, a D. M. K. E. alapító tagjának az elhunytáról. A bizottság elhatározta, hogy az egyesület részvétét átiratban fejezi ki az elhunyt özvegye előtt. Ezután Tallián Béla képviselőházi alelnök levelét olvasták föl. A bizottság ugyanis fölkérte Talliánt, a kultur-egyesület leendő elnökét, hozzon javaslatba napot az alakuló közgyűlés idejéül. Tallián Béla ez évi december hó 8. napját hozta javaslatba. A bizottság hozzájárult a javaslatához és kimondotta, hogy a D. M. K. E. alakuló közgyűlést december hó 8-ik napján tartja meg Szegeden. A közgyűlésre meghívják a kormányt, a Délvidék vezető férfait, a vármegyék és városok törvényhatóságait, testületeket és társulatokat. Elhatározták végül, hogy több helyre még küldöttségeket vezetnek.

— **Uj anyakönyvvezetők.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Torontál vármegyében a boresai anyakönyvi kerületbe Zatkalik János jegyzőt, a szarcsavaiba Sorfró Dezső jegyzőt s a kláriiba Szabados Károly jegyzőt anyakönyvvezetőkké, a cseneibe pedig Vuchetich József helyettes

A „TORONTÁL” tárcája

A trombitás.

Egy, vagy két napig táboroztunk a Ruyázeváci-ut baloldalán. Esős idő volt; finom köd borította a vidéket, mely apró tükben, hóval vegyest esett a nedves földre.

Az ember ilyenkor majd minden pillanatban nyújtózkodik s minden oldalra tekintget, száraz helyet keresve, a hol megpihenhetne.

Igy ment ez egész nap. Embereim estefelé nedves ágakat hoztak, innen is, onnan is fújták s készen volt a tűz, mely köré csoportosultunk.

Az őrmester kevés szénát szerzett s hasra fekve elkezdett pléhserpenyőjén dobolni valami bolgár induló-félért.

Czákics káplár a tűz mellé tette serpenyőjét, kenyeret aprított bele s egy kevés juhaggyuval főzte vacsoráját s majd a lelkét fujta a tűzre.

Egy utolsó szakaszbeli legény az oldalára feküdt s a hátát fordította a tűznek, feje pokróccal van bepólyázva s mintha semmi baja sem volna, azt dalolja, hogy: „Ha én gazda volnék!”

Őt vagy hat legény egy gazdátlan kocsit talált az uton, ide huzták s most azon kapnak hajba, hogy ki alszik majd a kocsí alatt. Alig, hogy megegyeztek, jön az őrmester (a ki észrevette, hogy a tűz el akar aludni) s egy kereket kér tőlük tüzelőnek.

Egy tartalékos, azt hiszem, nem a mi századunkból való, Piroban egy csipkésántlikás női ruhát talált, most ezzel takarta be a fejét s a tűz mellé állt egy lábra s ha elfáradt, lábat cserélt, mint a fán ülő kakas.

Tűzünk úgy lobog, mint a szegény emberek tüze; este lett, lánggal világított arcunk oly vörös, mint a parázs.

Csak a trombitás szomorkodik; azt mondja, hogy nem fázik. Nem hiszem el, — de más baja lesz bizonyára. Mäskülönbön vig ember, szóke, kicsi, kis bajusza van — két-három szőr a száj szögletében, orra alatt még csupasz. Arcán is van egy pár szőr szál, azt akarná, hogy szakállnak hívják. Olyan az arca ettől, mint a lelegelt mező. Betyárosan tud a gyerek kacintani, fölebbvalói is szerettek kedélyességéért. Mikor nekiállt trombitálni, azt hitte az ember, hogy nem is ő fujja; semmit sem trombitál rendszeren, hanem mindig tesz hozzá és kicsifrázza a dolgot. Mikor együtt ülünk este, előveszi trombitáját, leveleszi a fuvókáját (hogy jobban szóljon). Miliszav is előveszi a hegedűjét és mikor az „Osztrolyánkát” huzzák, táncra perdül az ember, mintha nem is volna bornyu a hátán.

Csak az az egy hibája volt, hogy rettenetesen zavarba jött feljebbvalói előtt s e zavarból soha sem tudott kibabalyodni. Lett legyen az a legkisebb fölebbvaló, a ki rákiáltott, — rögtön zavarba jött s azt sem tudta, hogy mit beszél, hogy hová nézzen? Egyszer odament hozzá a parancsnok s hirtelen rákiáltott, hogy fujja a „riadót”, zavarba jött, szegény elkezdte a trombitát igazgatni s a „riadó” helyett az „Osztrolyánkát” (a kóló egyik neve) fujta el. Ilyen volt a szegény!

Czákics folyton kínálgatta:
— Gyere Miladine „poparát” (pépfélt) enni!

— Nem kell, — felelt ő, ezt a „nem kell” is nagy nehezen nyögte ki, mintha maga sem tudná: kell-e vagy sem ő.

A tűz is kialvófélben volt már, a kerék utolsó küllőjét rakták rá; a káplár is be fáradt az indulóba, a feje alá tette a serpenyőt, megfordult s elkezdett hortyogni; Czákics is kinyalta már a serpenyőjét, aztán félretette, fejét a káplár lábára támasztotta és behunyta szemét. Az

utolsó szakaszbeli már régen megszűnt dalolni s még jobban a fejére huzta a pokrócot; a szoknyás is eltűnt valamerre, a kocsí alatt lévők is elhallgattak, nem veszekednek már — talán mindegyikük kapott helyet; mindnyájan alusznak — már a hogy mezon téli időben és folytonos „készenlétben” aludni lehet.

Magam maradtam; körülnéztem: nem találok-e valamit, a mit a fejem alá tehetnék.

A trombitás sem feküdt még le: a tűzhöz jött s leült mellém, de előbb a Czákics szemébe nézett s csak azután szólt hozzám:

— Káplár, olvasd el ezt a levelet; már három napja, hogy kaptam s nincs, a ki elolvassná.

Megnéztem a tüzet: már-már kialudt, csak egy üszök maradt, de ez is alig ég.

— Hát add ide, Miladine, elolvassom! Miért nem szóltál előbb, mikor még lángolt a tűz.

— Tudod, — kérdé — már szóltam volna, neked szóltam volna, de . . . a káplár még nem aludt.

— Hazulról kaptad?

— Hazulról . . . a faluból; házunkban senki sem tud írni, én sem tudok, hanem persze a faluból jött!

— Talán a „tyáta” (kántor) írta?

— Hát . . . a „tyáta”, — aztán újra meg-nézte a káplár arcát, hogy meggyőződjék: vajjon tényleg alszik-e? — de lehet, hogy nem is a „tyáta” írta, tudod, a Jélanéne Milenko fia is tud írni, — aztán bizalmasabb lett, — tudod, ez a levél nem éppen hazulról jött, a Jélanéni Milenkója írta.

— Hát add ide, hadd olvassam el, mig ez a tűz el nem alszik.

A szemembe nézett, felgombolta a zubbonyát s kebléből piszkos levelet vett elő, már át akarta adni, midőn a káplár megfordult — talán

segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki s őket a házassági anyakönyv vezetésével s a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

— **A cselei anyakönyvi kerület.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott magy. kir. miniszterelnök Torontál vármegyében a horvátcsenei anyakönyvi kerület elnevezését „Csene”-re változtatta meg.

— **X. Pius a magyar katolikusokhoz.** A Szent-István-Társulat múlt havi igazgató-választmányi üléséből X. Pius pápához, mint a katolikus egyház új fejéhez, hódoló feliratot intézett, melyre tegnap Rómából a Szentatya megbízásából a pápa államtitkárja, Merry del Val-tól a következő válasz érkezett Zichy Nándor grófnak, a Szent-István-Társulat elnökéhez:

A lendületes és szeretetteljes üdvözlőlevelet, melyet a Szent Istvánról, Magyarország királyáról nevezett egész társulat nevében az új pápához intéztél, ő szentsége a legnagyobb gyönyörrel fogadta. Mert nyilvánvalóvá lett a Szentatya előtt, hogy Magyarország katolikusainak és főképp e társulat tagjainak akarata jelenleg ép oly szorosán van a római Szent-székekkel összekötve, mint a múlt időben. Ezért kegyességének színtoly nagy bizonyosságát kívánván az említett társulatnak adni, reá lelke mélyéből áldását adta és különös apostoli áldását engedélyezte neked, kinek kiváló gondjai a társulat és a vallás javára irányulnak. Ilendő tisztelettel vagyok Róma, 1908. évi október 23-án készleges híve Merry del Val Rafael, helyettes államtitkár.

— **Ezüstlakodalom.** Ma ünnepelték szűkebb családi körben Szekulesz Sándor és neje, Széki Andor hirlapíró szülei házasságuk 25 éves évfordulóját. Az ünneplőket a nap folyamán számos jóbarát és ismerős kereste fel jókívánataival.

— **Iskolatársak szövetkezete.** Az iskolatársak szövetkezetének előkészítő bizottsága szombaton, vagyis e hó 31-én este fél 9 órakor a polgári iskola tanári termében értekezletet tart, amelyre a nagybecskereki felsőkereskedelmi iskolát végzeteket ez uton hívja meg a bizottság.

— **A pancsovai kiállítás.** Mint Pancsováról írják, az ottani gazdasági- és iparkiallítás rendező nagybizottság a napokban tartotta első teljes ülését. A t t a n o v i c h Adolf polgármester elnöklete mellett, melyen M á g a János iparkamarai titkár és B é k é s s y Jenő állategészségügyi felügyelő is részt vettek. A polgármester előterjesztése szerint Pancsova város 12.000 koronát, a temesvári iparkamara pedig 1000 koronát engedélyezett a kiállítás céljaira. A gyűlés ezután megállapította a kiállítás idejét, mely 1904. évi augusztus 14-től ugyanez évi szeptember 11-ig tartana. Az állatkiallítás augusztus hónap utolsó hetében fogják megtartani. A kiállítás bejelentési határidejéül 1904. évi március 1-ét jelölték ki. Ezután megválasztották az egyes kiállítási bizottságokat a következő eredménnyel: A kiállítás védnökéül egyhangúlag Z á k ó Milán főispánt választották meg. A kiállítási nagybizottság elnöke lett Mattanovich Adolf polgármester,

kemény volt neki az a pléhtányér — s morgott valamit s Miladin ijedten kapta vissza a levelet; a káplár újra hortyogni kezdett, ő pedig végre odaadta a levelet, melyet figyelemmel bontottam fel. Harmadszor is megnézte Czákies káplárt, sőt azt a pokróc alatt fekvőt is megnézte, aztán halk hangon szól hozzám:

— Olvass hát, kérlek!

De a tűznek nyoma sem volt, már csak az az utolsó üszög pislogott még a fekete hamuban. Kezébe és a levélhez emelte, aztán teljes erejéből fujni kezdett, úgy, hogy a támadt viláosság alatt olvashattam:

„Kedves Miladinom! Üdvözöllek én, az anyád és az apád, az én anyám és Milénko is, aki ezt a levelet írja és Bogoszáv is; tudd meg, hogy hál' Istennek egészségben vagyunk mindnyájan s hogy neked is ezt kívánjuk: adja Isten, légy jó egészségben. Anyád . . .”

Az üszök elhalványodott s Miladin még jobban kezdte fujni s újra viláosság lett, úgy hogy annyira, a mennyire mégis láthattam a betűket s folytathattam az olvasást:

„Gondoskodj, jó-e a lábravalód és hogy megkaptad-e a kilenc garast, a mit a bíró Zsivkója vitt hozzád, hogy legyen apró pénzed. Miladinom! Még azt akarom mondani, hogy Kóle, a koresmáros fia hazajött a seregből és: „Az üszök teljesen kialudt és hiába fujta Miladin, nem segített rajta.

— Nem láttad, mi áll ott tovább? Kérdéreszkető hangon.

— Nem; semmit sem!

Átvette a levelet s visszadugta keblébe, egy szót sem szólt hozzám, hanem csak hallgatott.

— Hát rokonod-e a Kóle? Kérdem, midőn láttam, hogy ez győtri.

— Rokonom, hogyis ne. Visszatért a katonaságból; persze, mikor a koresmajukban a bíró is, meg a kántor is ingyen iszik! . . .

alélnökök: Bachmann Antal, Christian Antal, dr. Gyertyánffy Jenő, Nikolics Miklós, dr. Scsitinszky Adolf és Szabó János. Tagjai a nagybizottságnak a kiállításán résztvevő községek, egyletek és testületek kiküldöttei. A végrehajtó-bizottságba beválasztották M á g a János kamarai titkár és Békéssy Jenő felügyelőt. Végül megválasztották a különböző albizottságokat. Ezek elnökeivé megválasztották: Ipari albizottság: Winterfeld János, mezőgazdasági bizottság: Dr. Scsitinszky Adolf, háziipari albizottság: Tordai Cecília, pénzügyi bizottság: Graff P. J. Berendezési bizottság: Pavlovics György. Vigalmi bizottság: Fodor József. Fogadó és elszállásoló bizottság: Lestyánszky János és sajtó bizottság: Feymann Gyula. Azonkívül az egyes társaságokban helyi bizottságok szerveztettek.

— **Pályázat honvédszoborra.** A kassai honvédszobor végrehajtó bizottsága a Kassai emelendő honvédszoborra pályázatot hirdetett, melynek részletes feltételei a „Művészet” szaklapban olvashatók és a végrehajtó-bizottság elnöke Deil Jenő úrtól (Kassa, kereskedelmi és iparkamara) díjmentesen megszerezhetők.

— **A temesvári törvényszék szenzációja.** A temesvári kir. törvényszék elnöke, S a l a c z Béla erélyesen folytatja Csizsár Béla törvényszéki bíró ellen a fegyelmi vizsgálatot. A szenzációs ügyben, mint Temesvárról írják, tegnap lényeges fordulat állott be. Az ismeretlen jogosultak érdekében kirendelt ügygondnok, dr. Dobrov Ede ügyvéd ugyanis megjelent az elnökkel és okmányokkal igazolta, hogy ismeretlen jogosultak érdekében csak két végzés lett ügygondnokul kirendelve, a többi esetekben pedig régi letétekhez jogot tartók képviselőitében járt el mint ügyvéd és a bírósághoz benyújtott szabályszerű kérvény folytán hozott végzés alapján vette fel az összegek legnagyobb részét. Dr. Dobrov ügyvéd, mint kirendelt ügygondnok, tegnap kapott két végzésre való hivatkozással, a határidő előtt és a bíróság felhívása nélkül, beterjesztette számadását és közel hater ezer korona készpénzt helyezett letétbe a kir. adóhivatalnál, miután a jogosított feleket kipuhatolni nem sikerült. Dr. Dobrov igazolta azt is, hogy a hozott végzés alapján, mint ügygondnok felvett két, mintegy 3500 koronáról szóló takarékpénztári könyvecskét is, melyek azonban teljesen értéktelenek voltak, mert az illető pénztintézet (Kereskedelmi és iparbank) még 1873. évben megbukott. Míg tehát dr. Dobrov teljesen tisztázta magát, a Csizsár bíró ellen elrendelt fegyelmi eljárás beszüntetése immár lehetetlenné vált. A vizsgálat befejezése után a kir. ítélőtábla fegyelmi tanácsa elé kerül az ügy, mely a törvény értelmében fegyelmi ügyekben ítélt.

— **Rejtélyes halál.** Említettük, hogy egy névtelen följelentés folytán a napokban exhumáltak a Parácson elhalt Páva Vaszilije holttestét, melyen külérőszak nyomait konstataáltak. A csendőrség ennek alapján megindította a nyomozást és kiderítette, hogy az elhalt Rottár Jánossal halála előtt néhány nappal elment szőlőt lopni s mikor hazatért, keservesen panaszkodott. Ebből azt gyanítják, hogy a szerencsétlent rajtakapták a lopáson és alaposan elverték, a mibe bele is

Az, aki a pokróc alatt feküdt, egyszerre csak felkiáltott: jaj! Megkérdeztem, hogy mi a baja? De ő csak tovább hortyogott, — talán csunyat álmodott. A káplár is megmozdult és Czákies feje a földre esett, de ő így is tovább aludt s álmában mesélt valamit.

— Hát ez a Milénko, a ki ir, rokonod-e?

— Hát . . . csak úgy. Tudod szomszédok vagyunk; aztán nővére is van. Az öregeink is jól élnek egymással, anyám és az ő anyja már régóta komámasszonyoznak egymást, apánk is; együtt járunk a kólóba. Itt van ni! most azt írja, hogy Kóle visszatért a háborúból, vissza bizony! ez is igazság; ha az én apám koresmáros volna, én is visszamehetnék most. Mindezt bizalmasan mondta, aztán lélekzetet vett, a mit a trombitálás előtt elhallgatott; sokáig hallgatott, de én sem kérdeztem tőle semmit.

— Csak azt láttad volna: mi van tovább a levélben, mert tudod: a koresmáros is szeretné, ha Sztáka lenne a menyje; aztán . . .

Itt megint elhallgatott. Én meg hozzátámasztottam a fejemet a Czákies hátához és elkezdtem szundikálni.

Azt hiszem, még aztán is beszélt Miladin, de nem hallgattam oda, mert elaludtam.

Midőn reggel felébredtünk, sehol sem találtuk Miladint! Nincs itt; nincs ott egész nap; eszembe jutott rögtön a levél és az a bizonyos Kóle, a kinek az apjánál a bíró ingyen iszik és már aggódni kezdtem Miladin miatt.

Másnap sem találták sehol, harmadnap sem, el sem jött, míg a háboru tartott.

*

Rab most a szegény trombitás; három évet kapott azért, mert megfelekedezett kötelességéről és engedély nélkül szökött haza.

Nusics Gy. Braniszláv.

halt. Rottár bevallotta töredelmesen, hogy Pávával együtt ment lopni, de azt nem akarja megmondani, hogy ki verte el. A vizsgálat folyik.

— **A szerencse árjában.** A szerencse hullámzása hasonlít a patak áldást hozó folyásához, mely ellátja a partmentét a létfontartáshoz szükséges életnedvvel. A szerencse folyása is szerencsét hoz azoknak, akik a szerencse partján várják az áldást hozó vizet. Csak ki kell vetnünk hálónkat és idővel beleakad a szerencse hullámai között a létfontartáshoz szükséges kincs, melyre mindnyájan vágyakozunk. Az osztálysorsjáték minden egyes húzása ilyen hullámzást mutat, mert bármely húzásnál sok és igen nagy nyereményt juttat a játék folyása a szerencsés nyereknek. Csak kitartással kell várakoznunk, míg a szerencsét a hálóval kiemeljük s akkor éppen oly örömmel élvezhetjük a nagy nyereményeket, mint azok a szerencsés játékosok, akik rövid 6 hónap alatt a 600.000 koronás nagy jutalmat, a 100.000, 90.000, 60.000, 50.000, 30.000 és több nagy nyereményt nyertek Török A. és Tsa bankházában, Budapest, Teréz-körút 46/b. szám alatt. A sorsjegyvásárló közönség bizalommal vásárolhatja a sorsjegyeket e szerencsés bankházban.

Színház

Délvidéki színi szövetség.

Nagybecskerek, október 29.

Örömmel jelenthetjük, hogy a felmerült nehézségek dacára, sikerült a délvidéki színi szövetség agilis választmányának e nagyfontosságú szövetség fennállását ismét egy évre biztosítani. A művezetéssel ismét Balla Kálmán bízták meg s mi óhajjuk és reméljük, hogy a derék igazgató ezennel is meg fog felelni a hozzája és társulatahoz fűzött várakozásoknak.

A zombori ülésről következő tudósításunk számol be:

A délvidéki színi szövetség választmánya kedden Zomborban, a városhaza tanács-termében ülést tartott. Jelen voltak: Krassó-Szőrényvármegyéből: Pogány Károly főispán, dr. Issekutz Aurél főjegyző és Marsovszky polgármester. Torontál vármegyéből: dr. Dellimanics Lajos főispán, dr. Brájjer Lajos és dr. Jeszenszky Géza. Bács-Bodrogvármegyéből: Latinovics Pál főispán, Tarczay Mór, Kozma László, Hauke Imre, dr. Balogh Ernő, dr. Grüner Samu, Zsulyevits Ernő és Latinovics Szaniszló tanácsnok, mint jegyzőkönyvvezető.

Budapestről eljött Festeticz Andor gróf, a vidéki színiélet országos felügyelője.

Latinovics főispán néhány meleg szóval üdvözölte a megjelenteket vármegyéje és városa területén, mire Pogány elnök megnyitotta az ülést, előadván, hogy az ülés célja Balla igazgatóval a szerződést végleg megkötöni.

Balla Kálmán igazgató előadja azokat a szomorú tapasztalatokat, melyeket mindjárt igazgatósága első hónapjaiban tett s amikor lelkes szavakban emlékezik meg Módos és Nagybecskerek műpártoló közönségéről, kéri a bizottságot, hogy virágvasárnapjától kezdve mentse fel.

Dr. Issekutz, Latinovics és Dellimanics főispánok, Festeticz gróf, dr. Brájjer, dr. Jeszenszky, dr. Grüner és Kozma László felszólalásai után a választmány kimondja, hogy, miután a délvidéki színi szövetség igazgatásában bizonyos állandóságot óhajjt létesíteni s Balla Kálmán eddigi működésével, mint azt különösen a nagybecskereki kiküldöttek hangsúlyozták, teljesen meg lehetünk elégedve, Balla iránti bizalmának jegyzőkönyvileg kifejezést ad s hajlandó vele a szerződést két évre megkötöni.

Balla Kálmán kijelenti, hogy meghajlik a választmány kitüntető bizalma előtt s hajlandó a szerződést két évre megkötöni.

Egyben kimondja a bizottság, hogy az állami subvenciónak ez évre eső hátralékos részletét, mielőtt azt a belügyminiszter kiutalja, kiadja Ballának.

A jövő évi időnyt következőleg osztották be: 1904. október 1-étől november 15-ikéig Nagybecskerek, november 16-tól 1905. február 1-éig Zombor, február 2-ától március 15-éig Lugos, március 16-tól április 16-áig ismét Nagybecskerek. A nyári évad beosztását az elnökségre bízták, mert Versec még nem nyilatkozott, vajjon lesz-e már jövő esztendőre abban a helyzetben, hogy a társulatnak alkalmas termet bocsáson rendelkezésre. Ha nem, abban az esetben Zenta városát veszik fel a szövetségbe.

Az ülés este 7 órakor ért véget, utána pedig a választmány tagjai végignézték a Fifine-nek egy kifogástalan előadását. Színház után Latinovics főispán adott a vármegyeházán vacsorát, melyen Károlyi alispánon kívül a torontáli és krassói vendégek vettek részt.

TÁVIRATOK.

A válság.

A szabadelvű párt értekezlete.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A szabadelvűpárt tegnap este Podmaniczky Frigyes báró elnöklésével ülést tartott, melyen a párt tagjai teljes számmal vettek részt s így a tegnapi pártértekezlet rendkívül élénk képet nyújtott.

Miután Podmaniczky Frigyes báró szép szavakkal üdvözölte a pártnak nagyszámmal megjelent tagjait s az értekezletet megnyitotta, Münnich Aurél, a bizottság jegyzője s a határozatok szövegét felolvasta a bizottság elaboratumát. Az elaborátum eszmemenete a következő:

1. A közös hadsereg jelvényeinek kérdése rendezendő.

2. A katonai büntető eljárás az országgyűlés elé terjesztendő.

3. A közös hadseregheli szolgálati kötelezettség teljesítése körüli törvényes kedvezmények legfelső fokú eldöntése kizárólag a honvédelmi miniszterre bizassék.

4. A magyar tiszteket illetőleg kimondandó, hogy a) a magyar csapatokhoz helyezettessenek át, s hogy b) a magyar csapatoknak magyar tisztekkel való ellátása biztosítottassék, c) a magyar intézetekben kiképzett növendékek a magyar nyelvet teljesen bírják.

(Gróf Tisza István módosítása:

Ugyanazon célból szükséges továbbá az is, hogy a közös hadseregnek az ország területén elhelyezett tisztképző intézeteiben a tanterv akként módosítottassék, miszerint az intézetekben a tantárgyak jelentékeny részének tan- és vizsgálati nyelve a magyar legyen, legalább oly mérvben, hogy az ezekbe belépő magyar ifjak előmenetelét a tannyelv ne akadályozza s az ezekben kiképzett növendékek a magyar nyelvet teljesen bírják.)

A magyar csapatok hatóságai a magyar hatóságokkal magyarul leveleznek.

A hadsereg vezér- és szolgálati nyelvére nézve fennálló jelenlegi állapot ö Felségének az 1867-ben elismert alkotmányos fejedelmi jogai alapján tartatott fenn.

(Gróf Tisza István módosítása:

A párt fentartja azt az álláspontját, hogy a királynak jogában áll az egész hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadsereg vezér- és szolgálati nyelvét az 1867. XII. t. c. 11. §-ában elismert alkotmányos fejedelmi jogai alapján meghatározni.)

A miniszterium politikai felelőssége stb. stb., a többi pont változatlanul marad.

A miniszterium politikai felelőssége — mint a korona minden tényére — erre is kiterjed és az országgyűlésnek törvényszerű befolyása — mint minden alkotmányos jogra — erre nézve is fennáll.

Ezt az állapotot a törvényhozás, — korona és országgyűlés együtt, — megváltoztathatja.

A szabadelvű párt az ország ezen jogait hangsúlyozván, a vezér- és szolgálati nyelv kérdését programjába nem veszi fel, mert ezt a nemzet nagy érdekeit érintő fontos politikai okokból kívánatosnak nem tartja.

Ezután Tisza István gróf részletesen kifejtette álláspontját, mely szerint úgy ő, mint a jövődö kormány csak várakozó álláspontot foglalhat el arra a kérdésre nézve, hogy az a jog, hogy a békeleltörvényesen állapítottassék-e meg és a póttartalék kontingáltassék-e vagy sem.

Arra a két pontra vonatkozólag, melyeknél magán a szövegen volnának módosítások, Tisza István gróf álláspontja a következő: A nevelés-ügyre vonatkozólag a módosítást gyakorlati szempontból tartja szükségesnek. A hadsereg vezérleti és szolgálati nyelvére vonatkozólag pedig szükségesnek tartja annak világos ki-

fejezését, hogy ezen kérdés szabályozása is ö Felségének az 1867. évi törvényekben elismert alkotmányos fejedelmi jogkörébe vág. Ennél figyelemmel kellett lenni a dolognak úgy jogi, mint politikai oldalára és a célszerűségi szempontokra. Kéri az értekezlet minden egyes tagját, hogy mérlegelje mindezeket objektív alapon, eltekintve minden mellékletektől és objektív alapon állapítsa meg, hogy tesznek-e a módosítások oly különbséget az előterjesztett eredeti javaslaton, amely elég fontossággal bír arra, hogy ezen két módosítás kedvéért lángba borítsuk az országot (Tetszés) és beláthatatlan kríziseknek, konfliktusoknak tegyük ki. (Hosszszantartó, élénk tetszés és helyeslés.)

Szell Kálmán indítványozza, hogy a párt ma érdemlegesen meghatározzon, mely indítványhoz Apponyi Albert gróf is hozzájárul azzal, hogy elhatározásának prejudikáló nyilatkozatot nem tesz.

Apponyi után Szell mondott hosszabb beszédet, melyben a kibontakozás utját jelölte meg. Beszéltek még Ivánka, Perczel és Sággy, mire az értekezlet folytatását ma délután 4 órára halasztották.

Tisza István és az ellenzék.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti táv.) A képviselőház ma délelőtt a Szederkényiek által összehívott ülés alkalmával rendkívül népes volt. A folyosók már 9 órakor megélénkültek, ahol a szabadelvűpárti képviselők igyekeztek kapacitálni az ellenzékiet. A nemzetipártiak távol tartották magukat az üléstől. Maga Tisza István gróf is tárgyalt az ellenzékkel s a függetlenségi párti képviselőkhez így szólt:

— Birálgatók tárgyilagosan a kérdéseket s ne kössetek belém ok nélkül.

Tisza István gróf az ülés után Kossuth Ferencel tárgyalt csaknem egy óra hosszat, majd Apponyival tanácskozott sokáig, ki az ülésen nem jelent meg, de a folyosóra eljött. Kossuth Ferenc Tisza István gróffal való tárgyalása után Lengyel Zoltánnal beszélt sokáig s úgy látszik, hogy kapacitálni igyekezett. A volt nemzeti-pártiak az ülés után a Continental-szállodába mentek, a hol értekezletet tartottak. Az értekezletről semmi pozitív hír nem szivárgott ki.

Érdekes, hogy ellenzéki körökben Tisza István gróf kijelentését sokkal világosabbnak és közjogilag precízebbnek tartják, mint a kilences bizottságét.

Az új házelmők.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Arra az eshetőségre, hogyha Apponyi Albert gróf lemondana a képviselőház elnökségéről, úgy beszéltek, hogy Perczel Dezső lenne a házelnök. Megválasztását bizonyosra vennék, mert az új házszabályok szerint az elnökválasztást megobstruálni nem lehet.

Apponyi állásfoglalása.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti táv.) Apponyi Albert gróf állásfoglalásáról a következőleg nyilatkozott az újságírók előtt:

— Végleges elhatározásom a párt-határozattól függ s így erről most nem nyilatkozhatok, mert a pártértekezlet még napokig elhúzódhat. Ha a párt Tisza módosításait teszi magáévá, erre az eshetőségre tegnapi beszédemben elég érthető választ adtam.

Az új kormány.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az új kormány miniszteri listája ma a következőleg alakult: Miniszterelnök és belügy: Tisza István gróf, pénzügy: Lukács László, honvédelem: Nyiri Lajos, igazságügy: Plósz Sándor, közoktatásügy: Berzeviczy Albert, földmívelésügy: Széchenyi Imre gróf, a király személye körüli: Széchenyi Gyula gróf, horvát miniszter pedig Cseh Ervin.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése október 29-én.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, október 29.

A Szederkényi-párt kérvénye folytán Tallián Béla alelnök tudvalevőleg mára ülésre hívta össze a képviselőházat.

Az ülés igen népes volt, bár a képviselők túlnyomó része a folyosón tartózkodott.

Az ülésen megjelent Tisza István gróf is és a képviselői helyét foglalta el.

Tallián Béla 10 órakor megnyitotta az ülést s előadta, hogy miután husz képviselő a Ház összehívását kérte s bár azt visszavonták, az ülést a szabályok értelmében meg kellett tartani, hogy a Ház maga határozzon a kérdésben. Felteszi ennél fogva a kérdést, hogy elnapolják-e a Házat az új kormány bemutatkozásáig.

A Ház egyhangulag kimondta, hogy az üléseket az új kormány bemutatkozásáig elnapolja. Ezzel a mai ülés véget ért.

Fadrusz János halála.

Budapest október 29. (A „Torontál“ eredeti táv.) Fadrusz János lelkiüdvéért ma délelőtt 10 órakor volt az engesztelő szent miseáldozat a Krisztinavárosi plébániatemplomban. A gyászistentiszteleten, melyet Rostaházy krisztinavárosi plébános végzett, jelen voltak Pozsony és Kolozsvár küldöttei, nagyszámu művész és számos előkelőség.

A cár és a német császár találkozása.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti táv.) Mint Berlinből jelentik, Vilmos német császár a jövő héten, szerdán, átmegy Wiesbadenből Darmstadtba s ott meglátogatja az orosz cárt. Az orosz cár másnap visszaadja a látogatást Wiesbadenben a német császárnak. Este mind a ketten Darmstadtba mennek s onnan a cár tovább utazik.

Az orosz külügyminiszter Párisban.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Párisból jelentik, a francia lapok Lamsdorf gróf orosz külügyminiszter párisi útját olyan akciónak tüntetik fel, amely Franciaországnak Oroszországgal való szövetséggel a világbéke érdekében hat közre. Az orosz külügyminisztert egyébként Párisban mindenféle ovációkban részesítik.

Ötvenezer sztrájkoló.

Budapest, október 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bilbaoból jelentik, a sztrájkolók száma már ötvenezerre növekedett. Ma már minden munka szünetel. Az összes üzletek zárva vannak. A város képe teljes felfordulást mutat s a rendőrség és katonaság nem bír a sztrájkolókkal. A város lakossága körében nagy a rémület s a kormány újabb csapatokat rendelt a sztrájkolók megfékezésére.

Határidő-üzlet.

Budapest, október 29. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak az egyes gabonanemekben emelkedtek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.68 — —
Buza (áprilisra 1904.)	7.68 — —
Tengeri (májusra 1904.)	5.31 — —
Zab (októberre)	5.58 — —
Rozs (októberre)	6.57 — —

Pénzt, sok pénzt,

ha v o n k é n t 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be címét E 978 jellege alatt a következő címre: **ANNONCEN-ABTEILUNG des „Merkur“ Mannheim** Meerfeldstrasse. (774-52.27)

Nagybecskerek

Telefonszám 45.

Szén és pirszén (coaks) nagyban.

Aninai fűtőszén, mely a porosz szenet teljesen pótolja, és pedig darabos és kockaszén, továbbá gyári szén kazánfűtésre és mosott kovácszén, végül első minőségű légszesz- és bányakösz kapható, azonban csak teljes vasuti kocsirakományokban
 Torontálmegye bármely vasuti állomására szállíva.

A feltételeket közli:

Steinitzer Géza,

szénnagykereskedő.

(843-15.5)

A nagybecskereki kir. ügyészségtől.

4484. ki. szám 1903.

854-3.2

Árlejtési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. ügyészség felügyelete alatt álló nagybecskereki kir. törvényszéki és a hatósága területén levő törökbecsei és módosi kir. járásbirósági fogházakban letartóztatottak élelmezésének az 1904. évre (esetleg 3 évi időtartamra) leendő biztosítása iránt a nagybecskereki kir. ügyészségi irodában *folyó évi november hó 9-ik napján délelőtt 9 órakor nyilvános, kizárólag zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.*

Miről vállalkozni szándékozik azzal értesítetnek, hogy az 1 koronás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok *folyó évi november hó 9-ik napjának délelőtt 9 órájáig* ezen kir. ügyészség vezetőségénél nyújtandók be.

Később érkező zárt ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Az ajánlatok a kir. törvényszéki és a kir. járásbirósági fogházakban letartóztatottak élelmezésére teendők.

A m. kir. igazságügyminiszterium számvevősége által a kikiáltási ár a piaci árjegyzékek alapján rendes étadagra nézve, vagyis egy adag főtt étel, 56 dekagramm fekete kenyérral együtt és pedig a főtt étel 21 fillér, 56 dekagramm fekete kenyér 11 fillér, összesen 34 fillérben állapított meg s így a bőjti (112 dekagramm) kenyéradag kikiáltási ára 26 fillér.

A betegek részére kiszolgáltatók étkekre nézve a számvevőség megállapított kikiáltási árakhoz viszonyított százalék leengedés mennyisége kiténtetendő.

A bánatpénz összege 700 koronában állapítatik meg, mely készpénzben vagy állami értékpapirokban, vagy az állam által óvadékképesnek elismert értékpapirokban az ajánlatokhoz melléklendő; megjegyeztetvén, hogy még le nem bonyolított más hasonló vállalatoknak letétben levő biztosítéka, illetőleg az arra való hivatkozás az előirt bánatpénzt nem pótolhatja.

A kir. ügyészség által nem ismert vállalkozók előéletük és vagyoni állapotuk iránt magukat a zárt ajánlathoz melléklendő hatósági bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

A beteg étadagok kikiáltási árainról, valamint a részletes árlejtési feltételekről a nagybecskereki kir. törvényszéki fogház irodájában bármely időben értesítés szerethető s az árverési feltételek ismerete, valamint az, hogy ajánlattevő magát azoknak aláveti, az írásbeli ajánlatokban kifejezetten megemlítendő.

Nagybecskereken, 1903. évi október hó 25-én.

Wiedorn Adolf,
kir. ügyész.

Házeladás.

Hivatalnok vagy magánzó, ki körülbelül 600 korona évi házbért fizet, rendkívül előnyös feltételek mellett vehet egy új, szolidan épült

lakóházat.

Érdeklődők szíveskedjenek

WEHNER JÓZSEF urhoz

helyben bővebb felvilágosításért fordulni.

(849 2.2)

Tisztelettel van szerencsém

a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a fő utcában (városház épületében) levő

Kothstein János-fele cipész-üzletet

megvettem és azt Kothstein J. utóda WILHELM FERENC cég alatt tovább

vezetem.

Tisztelettel kérem a n. é. közönséget, hogy az elődöm iránti bizalmat reám is átruházni

méltóztassék, miután főtörökvesem oda

irányul, hogy igen tisztelt megrendelőimet

csakis kifogástalan jó munkával, olcsó árak

mellett kiszolgáljam.

Egyben tudatom, hogy az eddig a fő utcában

birt. üzletemet rövid idő múlva felhagyom és

az ott lévő cipőkészletemet *mellyen leszáll-*

ított áron eladom.

Tisztelettel (830-10.3)

Wilhelm Ferenc,

cipésmester.

Elsőrendű

tűzifa.

Valódi porosz

Kitűnő minőségű

szalon kőszén

a Wildensteinsegen-Richterhof-fele bányákból.

pirszén (coacs)

Legjobb faszén.

Kaphatók:

800-50.10

KURLÄNDER IMRE fakeskedőnél

a Kurländer-udvarban, Gizella-part 2766. sz. — Telefon 89. sz.

Továbbá a fatelepen, Korona-utca 585/II. — Telefon 35. sz.

Pancsovai főszejgabiróságtól.

5523. szám. 1903.

855-2.2

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett dolovai községi segédjegyzői állásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állással 800 korona évi fizetés és 120 kor laktér élvezete van egybekötve.

Felhívtnak mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy elméleti képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a pancsovai járás főszejgabirósághoz folyó évi október hó 31-ig küldjék be.

A választás folyó évi november hó 9-én fog Dolova község-házánál megejteni. Pancsován, 1903. évi október hó 20-án.

Dr. Gyertyánffy,
főszejgabiró.

5399/1903. sz.

851-3.3

Pályázati hirdetmény.

Törökbecse községben lemondás folytán üresedésbe jött segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek, felhívom a pályázni szándékozókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám f. évi november hó 20-áig nyujtsák be, mert a később érkező folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

Javadalmazás:

1200 korona évi fizetés.

Törökbecse, 1903. október hó 25-én.

Horváth Zoltán,
főszejgabiró.

5731. közig. sz. 1903.

856-3.2

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye antalfalvai járásába kebeleztet Torontálvásárhely községi rendszeresített állatorvosi állásra pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényüket folyó évi november hó 20-ig annál inkább adják be, mert a később érkezők figyelembe vételni nem fognak.

Az állás következő javadalmazással van egybekötve:

- évi 600 korona készpénzfizetés;
- községen kívüli hivatalos kiküldetés alkalmával 2 korona napidíj;
- husszemléért megillető vizsgálati díj;
- látogatási díj nappal 20 fillér, éjjel 40 fillér.

Az állatorvos köteles ugy a heti, mint országos vásáron szakértőként díjtalanul működni; amennyiben pedig ezen község körállatorvosi székhelyül jelöltetnék ki, a megválasztott ezen állást elfogadni és a teendőket módosított díjazással teljesíteni tartozik.

Antalfalván, 1903. október 16-án.

Lowieser,
főszejgabiró.